

Movies that Matter - When the War Comes - v.a. vmbo-t

Geschiedenis Levensbeschouwing +2 Middelbare school MBO
vmbo t, mavo, havo, vwo Leerjaar 4-6 Studiejaar 1,2

[Toon 2 meer](#)

Les van [Filmeducatie](#)

In deze les zitten **22 slides**, met **tekstslides** en **1 video**.

⌚ Lesduur is: **50 min**

Introductie

Welkom bij deze les bij de film When the War Comes.

Tijdens deze les maakt jouw klas kennis met filmeducatie en mensenrechten in de breedste zin. Film is een uitstekend middel om het besef van jongeren over maatschappelijke thema's te vergroten. Met deze les open je de ogen van leerlingen en studenten voor mensenrechtenthema's.

In deze les bekijken leerlingen en/of studenten de film When the War Comes (2018, Jan Gebert). Drie jaar lang volgde de Tsjechische filmmaker Jan Gebert de leden van de Slovaakse extremistische, paramilitaire groep Svrcek. De groep bestaat vooral uit jonge mensen, grotendeels tieners, die zich zorgen maken over de toekomst van hun land. Onder de bezielende leiding van oprichter Peter trainen ze in weekenden met nepgeweren en verkondigen ze op scholen hun fascistische ideeën. Hun doel is om van Slowakije een totalitaire staat te maken, zonder immigranten. De regering staat het oogluikend toe, zolang ze maar geen wetten overtreden.

Heb je vragen of opmerkingen over deze les? Neem dan gerust contact met ons op door te mailen naar educatie@moviesthatmatter.nl of te bellen naar 020-2807612.

Instructies

Thema's

- Slowakije
- Koude Oorlog
- Paramilitaire groeperingen
- Rechtsextremisme
- Mensenrechten

Leerdoelen

Na deze les kunnen leerlingen:

- beredeneren welke invloed de eeuwenlange overheersing van Slowakije heeft gehad op de taal en cultuur van het land;
- benoemen wat de gevolgen waren/zijn van de Koude Oorlog voor Europa;
- begrijpen waarom een groepering zoals de Slowaakse Rekruten kan ontstaan;
- reflecteren op wat een democratie voor jou betekent;
- reflecteren op hoe jij zelf met de meningen van anderen omgaat en of jij vooroordelen over anderen hebt;
- beredeneren of een documentaire wel of niet gebruikt kan worden als historische bron;
- benoemen welke mensenrecht jij het belangrijkste vindt.

Werkwijze

- In deze les bekijk je de film. De film is in deze les niet opgenomen. De dvd met de film is te bestellen via de website van Movies that Matter.
- Per slide wordt beschreven wat de bedoeling is.
- De les kan geprint worden, inclusief de notities per slide (zie PDF in de bijlage). In deze notities vind je nog algemene, uitgebreide informatie, die je helpt door deze les te navigeren.
- Het is bij deze les niet nodig om met 'devices in de klas' te werken. Je kunt dit uitzetten door het vinkje onderin het scherm van de lespresentatie te deactiveren.
- Op de slides zijn hotspotbuttons te vinden. Door deze aan te klikken verschijnt er (extra) informatie, een vraag of een instructie. Als docent kun je ervoor kiezen om de informatie onder de hotspotbutton met hoed samen met de leerlingen/studenten te lezen of zelf aan leerlingen/studenten te vertellen. De informatie is daarom ook opgenomen in de instructies bij de losse slides.

Onderdelen in deze les

Slide 1 - Tekstslide

Welkom bij deze les bij de documentaire *When the War Comes*.

In deze les bereiden leerlingen zich voor op het kijken van de documentaire. Leerlingen beantwoorden in totaal 23 vragen vooraf aan het kijken. Aan het einde van de les bekijken leerlingen de documentaire.

Deze les bestaat uit 3 delen:

1. Oriëntatie.
2. Verdieping. *Geschiedenis van Slowakije*.
3. De film.

In deze les bekijk je de film. De film is helaas niet in deze les opgenomen. Wel kun je de dvd kosteloos lenen via [de website van Movies that Matter](#). Heb je hierbij hulp nodig? Wij helpen je graag. Bel naar 020-2807612 of mail naar educatie@moviesthatmatter.nl

Slide 2 - Tekstslide

Deel 1: Oriëntatie

In het eerste deel van deze les oriënteren leerlingen zich op de onderwerpen van de film. In dit deel leren zij over Oost-Europa en Slowakije en over Geschiedenis en nationale identiteit.

In dit deel halen leerlingen voorkennis op over Oost-Europa en Slowakije.

Slide 3 - Tekstslide

Onderwerp: Oost-Europa en Slowakije.

In dit deel halen leerlingen voorkennis op over Oost-Europa en Slowakije.

Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

- Wat weet jij over Slowakije?
- Als er niks in je opkomt, hoe denk je dat dat komt?

Extra informatie voor de docent:

When the War Comes speelt zich af in Slowakije, een land dat zich bevindt in Centraal-Europa. Voor veel Nederlanders is Slowakije een onbekend land: ze weten niet precies waar het ligt, wat er zich in het land heeft afgespeeld en zijn er nog nooit (op vakantie) geweest.

Slide 4 - Tekstslide

Onderwerp: Oost-Europa en Slowakije.

In dit deel halen leerlingen voorkennis op over Oost-Europa en Slowakije.

Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

- Ben jij ooit in Slowakije geweest?
- Zo ja, zou jij het land aanraden aan anderen?
- Zo nee, als je de foto's ziet, zou jij dan naar Slowakije op vakantie willen?

Slide 5 - Tekstslide

Onderwerp: Geschiedenis en nationale identiteit.

Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

- Vind jij dat er genoeg aandacht wordt besteed aan de geschiedenis van Oost-Europa in jouw geschiedenisles? Waarom wel of niet?
- Waarom denk jij dat kennis van geschiedenis vandaag de dag nog zo relevant is?

Slide 6 - Tekstslide

Onderwerp: *Geschiedenis en nationale identiteit.*
Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

- Wat hoort er volgens jou bij de Nederlandse identiteit?
- Vind jij dat geschiedenis een grote rol speelt in jouw nationale identiteit? Waarom wel of niet?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Je hebt het vast wel meegemaakt: leerlingen die vinden dat geschiedenis saai, oud en stoffig is. Toch is geschiedenis heel belangrijk. Jouw geschiedenis bepaalt namelijk deels wie je bent als persoon. Wie je bent als persoon noem je ook wel **identiteit**. Nederlanders hebben samen ook een identiteit. Dit wordt de **nationale identiteit** genoemd. Ook de nationale identiteit wordt deels bepaald door de geschiedenis.

De rol die geschiedenis speelt in de nationale identiteit van mensen in Oost-Europa is veel groter dan in Nederland. Geschiedenis speelt daar een belangrijke rol in het dagelijks leven. Ook jongeren in Oost-Europa zijn hier veel mee bezig. Daarom vinden mensen uit Oost-Europa het ook zo jammer dat er weinig waarde wordt gehecht aan hun geschiedenis in West-Europa.

Tip! Je kunt er voor kiezen klassikaal de informatie te lezen (onder de hotspotbutton) of de informatie aan de leerlingen te vertellen (met behulp van bovenstaande informatie). Belangrijk is dat leerlingen de begrippen 'identiteit' en 'nationale identiteit' kunnen duiden en dat zij de rol van geschiedenis in (nationale) identiteit begrijpen.

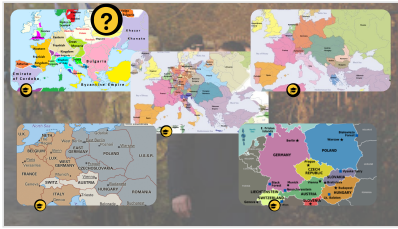

Slide 7 - Tekstslide

Deel 2: Verdieping

Geschiedenis van Slowakije.

In dit deel van de les verdiepen leerlingen hun kennis over de geschiedenis van Slowakije. Deze geschiedenis is belangrijk om de problemen in Slowakije vandaag de dag en daarmee de documentaire beter te begrijpen.

Slide 8 - Tekstslide

Onderwerp: Eeuwenlange overheersing.

Op de slide staan een aantal landkaarten van Europa door de eeuwen heen. Bij elke kaart staat onder de bijbehorende hotspotbutton de periode vermeld. Bespreek met de leerlingen de volgende vraag:

- Wat valt je op aan Slowakije?

Extra informatie voor de docent:

Slowakije heette vroeger Groot Moravië. Op de eerste kaart vermeld als Great Moravia.

Tip! Klik op de verschillende kaarten van Europa om ze te vergroten. Zo zijn ze beter te bestuderen.

Slide 9 - Tekstslide

Onderwerp: Eeuwenlange overheersing

Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

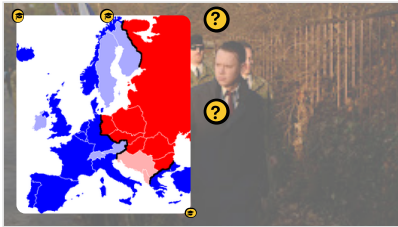
- Een langdurige overheersing van een land kan grote gevolgen hebben voor de taal en cultuur van een land. Wat denk je dat er met de taal en cultuur van het overheerste land zou kunnen gebeuren?
- Hoe zou jij je voelen als Nederland door een ander land zou worden overheerst en dit land regels zou doorvoeren om de Nederlandse taal en cultuur te laten verdwijnen?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Als Nederlander is het haast niet voor te stellen:

Nederlander zijn, maar **geen eigen land** hebben.

Nederland is inmiddels als sinds de zestiende eeuw een onafhankelijk land, maar voor veel landen is dat niet het geval. Zo ook voor Slowakije. In de negende eeuw was Slowakije onafhankelijk en heette eerst Groot-Moravië. Daarna verdween het van de tiende eeuw tot 1918 van de kaart. Slowakije werd overheerst door het koninkrijk Hongarije, het Habsburgse rijk en Oostenrijk-Hongarije.

Slide 10 - Tekstslide

Onderwerp: De Koude Oorlog.

Haal met de leerlingen voorkennis op over de Koude Oorlog. Heb je dit nog niet uitgebreid met de leerlingen behandeld? Bekijk dan met de leerlingen de informatie onder de hotspotbutton. Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

- Zelf heb je de Koude Oorlog natuurlijk niet meegemaakt, maar jouw (groot)ouders wel. Heb je ooit van hen verhalen gehoord over deze periode? Wat voor verhalen waren dit?
- Niet-communistische politieke partijen waren verboden in Oost-Europese communistische landen. Kun jij nog andere kenmerken noemen van een communistische staat ten tijde van de Koude Oorlog?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Na de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) stortte Oostenrijk-Hongarije, waar Slowakije onderdeel van was, ineen. Dit betekende dat er in Centraal-Europa ruimte was voor **nieuwe staten**. Slowakije vormde samen met Tsjechië vanaf 1918 de nieuw opgerichte staat **Tsjechoslowakije**. Met een kleine onderbreking van 5 jaar, waarin Slowakije onafhankelijk was tijdens de Tweede Wereldoorlog probeerden de politieke leiders de Tsjechen en de Slowaken met elkaar te verbinden. Dit probeerden zij door **vaderlandsliefde** bij de bevolking aan te wakkeren. Vaderlandsliefde wordt ook wel **nationalisme** genoemd.

Tsjechoslowakije maakte na de Tweede Wereldoorlog deel uit van **het Oostblok**. Waar tijdens de Tweede Wereldoorlog de Sovjet-Unie en het westen samenwerkten, was er na de oorlog sprake van een periode van vijandschap tussen de twee partijen. Deze periode wordt **de Koude Oorlog** genoemd. Hierdoor waren het Oosten (communistisch) en het Westen (kapitalistisch) in Europa bijna volledig van elkaar afgesloten door middel van **het IJzeren Gordijn**: een stuk niemandsland met wachttorens en prikkeldraad.

Slide 11 - Tekstslide

Onderwerp: Onafhankelijkheid.

Lees met de leerlingen het fragment uit het Slowaakse volkslied op de slide. Bespreek met de leerlingen de volgende vraag:

- Waar denk jij dat het fragment uit het Slowaakse volkslied mee te maken heeft als je aan de geschiedenis van Slowakije denkt?

Extra informatie voor de docent:

Op 1 januari 1993 werd Tsjechoslowakije na 75 jaar opgesplitst in twee landen, namelijk: Tsjechië en Slowakije. De nieuwe Slowaakse vlag werd gehesen en het Slowaakse volkslied *Nad Tatrou sa blýska* ('Het bliksemt boven het Tatragebergte') werd ingezet. De Slowaken waren erg blij: ze hoefden niet langer naar de regering in Praag (in het huidige Tsjechië) te luisteren.

Slide 12 - Tekstslide

Onderwerp: Onafhankelijkheid.

Bespreek met de leerlingen de nieuwe periode van onafhankelijkheid voor Slowakije. Bespreek met hen de volgende vragen:

- Kan jij het je voorstellen dat het voor Slowaken lastig was om opeens onafhankelijk te zijn en voor het eerst in een democratie te leven?
- Wat betekent het voor jou om in een democratie te leven?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

In de jaren 90 begon **een nieuwe periode van onafhankelijkheid** voor Slowakije. Slowakije werd voor het eerst in de Slowaakse geschiedenis een parlementaire democratie. Een **parlementaire democratie** is een democratie waarbij de burgers via gekozen vertegenwoordigers in het parlement invloed hebben op het beleid.

Slide 13 - Tekstslide

Deel 3: De film

In het derde deel van deze les bekijken leerlingen de trailer van de documentaire en denken zij na over wat ze van de documentaire kunnen verwachten. In dit deel maken de leerlingen kennis met de documentairemaker van *When the War Comes* en met de personen uit de documentaire.

Slide 14 - Video

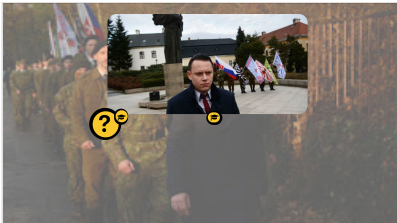
Bekijk met de leerlingen de trailer van de documentaire *When the War Comes*. Het fragment duurt 1:17 minuten.

Slide 15 - Tekstslide

Besprek met de leerlingen naar aanleiding van de trailer van *When the War Comes* de volgende vragen:

- Welk gevoel roept de trailer bij je op?
- Waarover gaat de documentaire, denk je?
- In de documentaire zie je de Slowaakse Rekruten. Wat is jouw eerste indruk van de Slowaakse Rekruten?

Slide 16 - Tekstslide

Besprek met de leerlingen de volgende vraag:

- Denk jij dat een organisatie zoals de Slowaakse Rekruten in Nederland zou kunnen ontstaan? Waarom wel of niet?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

In de trailer van *When the War Comes* komt de Slowaakse Peter Svrcek vaak in beeld. Hij komt uit een middenklasse gezien, heeft een goed leven en is net toegelaten tot de universiteit. Toch maakt hij zich zorgen over zijn land, met name vanwege de immigranten die naar het land komen. Als er oorlog dreigt wil hij goed voorbereid zijn en daarom is hij in zijn vrije tijd de leider van een paramilitaire beweging, genaamd de Slowaakse Rekruten. Een **paramilitaire beweging** is een groep die bewapend is, maar niet onderdeel uitmaakt van het nationale leger. Ze rekruteren Slowaakse tieners, terwijl de Slowaakse regering toekijkt.

Slide 17 - Tekstslide

Bespreek met de leerlingen hoe veel Slowaken, en specifiek Peter en zijn vrienden, tegenover vluchtelingen staan. Gebruik hiervoor de 'extra informatie voor de docent' of lees met de leerlingen samen de informatie onder de hotspotbutton. Bespreek vervolgens met de leerlingen de volgende vragen:

- Kun je je voorstellen dat iemand die in zijn/haar omgeving nog nooit mensen met een andere nationaliteit of religie heeft ontmoet, bang kan zijn voor mensen met een andere nationaliteit of religie?
- Nederland is een land waarin mensen met verschillende nationaliteiten, religies en culturen samenleven. Herken je in Nederland ook dat mensen bang zijn voor mensen met een andere nationaliteit, cultuur of religie?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

In de trailer van de documentaire komt het al even naar voren: de vluchtelingencrisis. Peter en zijn vrienden reageren negatief op vluchtelingen. Zij geloven dat vluchtelingen de oorzaak zullen zijn van een nieuwe oorlog in Europa. De meeste Slowaken zijn **rooms-katholiek**. Voordat de vluchtelingencrisis begon, woonden er maar weinig mensen met een andere nationaliteit dan de Slowaakse nationaliteit in Slowakije. Dit betekent dat veel Slowaken nooit in aanraking komen met mensen die bijvoorbeeld een ander geloof hebben dan het christendom. Het is ook het enige land in de Europese Unie waar nog geen moskee te vinden is. Doordat er zo weinig mensen met een andere nationaliteit en religie in Slowakije wonen, heerst er **een grote angst voor vluchtelingen**.

Vluchtelingen staan namelijk voor iets 'anders', iets wat de Slowaken niet kennen. Zij zien daarom de vluchtelingen als een bedreiging voor de onafhankelijkheid van Slowakije.

Slide 18 - Tekstslide

Ga met de leerlingen in gesprek over vooroordelen en koppel deze aan wat zij in de trailer van de documentaire al hebben gezien. Bespreek met hen de volgende vragen:

- Ervaar je zelf ook weleens dat je een vooroordeel over iemand hebt? Leg je ervaring uit.
- Hoe zou jij een gesprek aanpakken met iemand die een compleet andere mening heeft dan jij?
- Vind jij het belangrijk om een verklaring te vinden voor de mening van een ander?

Extra informatie voor de docent:

De angst voor vluchtelingen in Slowakije is deels terug te leiden tot de eeuwenlange overheersing van het land: Slowakije is eindelijk onafhankelijk en dat betekent dat de Slowaken eindelijk weer over hun eigen land mogen regeren. Vluchtelingen worden gezien als een bedreiging voor de onafhankelijkheid van Slowakije. De Slowaakse Rekruten willen daarom de onafhankelijkheid van Slowakije beschermen. De angst voor vluchtelingen komt namelijk voort uit vooroordelen die de Slowaken waarschijnlijk over vluchtelingen hebben.

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

Iedereen heeft een eigen mening en iedereen mag deze mening uiten, tenzij deze mening als kwetsend kan worden ervaren door iemand anders. Vaak oordelen we over personen of andere zaken. Dit kunnen ook **vooroordelen** zijn. Dat betekent dat je een sticker op iemand plakt, zonder te onderzoeken of wat jij over diegene denkt ook echt waar is. Het beeld dat je over iemand hebt, zegt ook altijd iets over jezelf, omdat je je eigen waarden en normen meeneemt in je oordeel over anderen. Het kan daarom ook moeilijk zijn om in gesprek te gaan met iemand die een andere mening heeft dan jijzelf.

Slide 19 - Tekstslide

Onderwerp: mensenrechten.

Haal met de leerlingen kennis op over mensenrechten. Gebruik hiervoor de 'extra informatie voor de docent' of lees samen met de leerlingen de informatie onder de hotspotbutton. Bekijk met de leerlingen deze korte versie van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens op de website van Amnesty International. Bespreek met de leerlingen de volgende vragen:

- Wist jij dat er een Universele Verklaring van de Rechten van de Mens bestaat?
- Vind jij het belangrijk dat er een Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is? Waarom wel of niet?
- Aan welk mensenrecht hecht jij het meeste waarde?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uit 1948 bestaat uit 30 artikelen waarin zo'n 60 mensenrechten worden genoemd. In de verklaring is onder andere opgenomen dat **discriminatie** verboden is. Discriminatie is vaak de oorzaak van vooroordelen en stereotypering.

Stereotypering is een overdreven beeld van een groep mensen dat vaak niet (volledig) overeenkomt met de werkelijkheid.

Slide 20 - Tekstslide

Bespreek met de leerlingen het verhaal achter de documentaire. Bespreek met hen de volgende vragen:

- Hoe denk je dat het komt dat de documentaire alsnog een angstig gevoel kan oproepen?
- Zou je een documentaire als historische bron kunnen gebruiken? Leg je antwoord uit.
- Begrijp je door het volgen van deze les waarom de Slowaakse Rekruten zijn ontstaan? Leg je antwoord uit.
- Denk je dat je door het volgen van deze les de documentaire beter zal begrijpen?

Extra informatie voor de docent, ook te vinden onder de hotspotbutton:

De regisseur, Jan Gebert, stelt tijdens de documentaire geen vragen. Hij legt enkel vast wat de Slowaakse Rekruten doen en welke ideeën zij hebben. De regisseur filmde gewoon wat er gebeurde. Toch wordt er een bepaald beeld overgebracht in de documentaire, namelijk dat de Slowaakse Rekruten een groepering is waar je bang voor zou moeten zijn.

Slide 21 - Tekstslide

Bekijk met de leerlingen nu de film.

Deze film is helaas niet opgenomen in deze les, maar via een andere weg te bekijken. De film is kosteloos op dvd te lenen via de website van Movies that Matter. [Klik op deze link](#) en bestel de film in de rechterkolom. De film ligt zo spoedig mogelijk bij je in de klas.

Wil je meer weten over het lenen van dvd's bij Movies that Matter? Bel of mail gerust naar 020-2807612 of educatie@moviesthatmatter.nl. Wij helpen je graag!

Slide 22 - Tekstslide

Bedankt voor het volgen van deze les bij de documentaire *When the War Comes*.

Bedankt voor het volgen van deze les.

Wil je jouw klas nog eens trakteren op zo'n inspirerende les, maar dan met een andere film en/of ander thema? Movies that Matter Educatie heeft een groot filmaanbod met lesmateriaal.

Bekijk het aanbod [hier](#).

Of lijkt het je leuk een keer met je klas naar een film met verdiepingsprogramma toe te gaan? Naast de films en lessen op LessonUp organiseren we ook festival- en bioscoopvertoningen! Klik [hier](#) voor ons festival in maart en klik [hier](#) voor onze bioscoopvertoningen door het jaar heen.